

С.А. АНДРОНАТІ,
академік НАН України,
голова Південного наукового центру НАН України і МОН України,
директор Фізико-хімічного інституту ім. О.В. Богатського НАН України

Підвищення мотивації вибору молодими людьми наукової діяльності забезпечується низкою чинників. Найважливіші з них — рівень навчання дослідників і рівень досліджень та розробок, в яких беруть участь студенти, аспіранти і молоді вчені. Добре відомо, що інтеграція науки й освіти в різних формах сприяє підвищенню освітнього рівня та дослідницьких розробок і, як наслідок, підвищенню привабливості наукової діяльності як професійної.

В нашій Академії є багато прикладів ефективною інтеграції академічної та вузівської науки й освіти. Ще на початку 90-х академік О.В. Богатський організував в Одесі університетський науковий комплекс з проблем органічної, біоорганічної, а потім і супрамолекулярної хімії. Член-кореспондент АН УРСР В.П. Цесевич, сторіччя від дня народження якого ми будемо відзначати цього року, організував такий же комплекс з астрономії. Учебний процес, підготовка кадрів вищої кваліфікації, коли наукові дослідження і наукові розробки, взаємодоповнюючи і збагачуючи один одного в рамках наукового комплексу, забезпечили ефективний і динамічний розвиток школи О.В. Богатського і розв'язання важливих наукових проблем у сфері освіти, вирішуючи і питання поповнення інститутів випускниками університету, добре підготовленими до дослідницької діяльності в конкретній галузі. Досягнення комплексу у сфері медичної і фармацевтичної хімії створили в Одесі потужну базу для підготовки фахівців з університетською освітою.

Слід зазначити, що таких спеціалістів у колишньому СРСР, а потім у країнах СНД традиційно готували виключно виші ме-

дичного профілю — фармацевтичні та медичні інститути. Тим часом для успішного розвитку цієї галузі науки і виробництва сьогодні необхідні фахівці з глибокими фундаментальними знаннями в галузі фізико-хімічної біології, фізико-хімічних основ процесів життєдіяльності, включаючи і нову галузь хімії — медичну хімію. Таких фахівців готують в університетах Європи, США та Японії. Все це спонукало керівництво інституту і Одеського університету клопотати перед Міністерством освіти і науки України і Президією Академії наук України про створення в Одесі хіміко-фармацевтичного навчального науково-виробничого комплексу подвійного підпорядкування: Міністерства і НАН України. В рамках цього комплексу заснована кафедра фармацевтичної хімії. Спільним наказом президента НАН України і міністра освіти України майже десять років тому такий комплекс був створений. Дозвольте проілюструвати декількома картинками діяльність цього центру.

На рисунку представлена схема нашої співпраці з різними вишами і науково-дослідними установами Одеси: філіал кафедри органічної хімії Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова, кафедра фармацевтичної хімії того ж університету і навчально-науково-лікувальне об'єднання «Мозок», створене на базі нашого інституту, Одеського медичного університету та його психоневрологічної клініки.

Взяти участь в обговоренні доповіді академіка В.Д. Походенка мене спонукало не тільки прагнення популяризувати наш досвід, а й проект ухвали Кабінету Міністрів України про концепцію державної цільової

ІНТЕГРАЦІЯ НАУКИ Й ОСВІТИ

Схема співпраці з вишами і науково-дослідними установами Одеси

програми інтеграції науки й освіти в університетах на 2008–2012 рр. У концепції, на нашу думку, недооцінюється значення співпраці установ НАН України і вищих навчальних закладів у напрямі підвищення якості освіти й ефективності досліджень. Зокрема, в цьому документі сказано, що діяльність науково-дослідних центрів у складі університетів з участю академічних установ у межах чинного правового забезпечення і наявних обсягів фінансування обмежує досягнення мети програми. Але хто сказав, що не можна удосконалити законодавство і збільшити обсяг фінансування? Мабуть, це також може бути метою та-

кої програми. Академічно-університетські центри і комплекси можуть стати однією з ефективних форм досягнення мети. Мабуть, такі центри самі по собі дійсно не вирішують проблеми. Необхідні й інші заходи, про які йшлося на засіданні Президії: забезпечити належне фінансування університетської науки, оснащення університетів сучасними приладами і обладнанням, зменшити навчальне навантаження професорсько-викладацького складу та ін. Планована ж концепція організації двох-трьох дослідницьких університетів також сама по собі не вирішує проблеми, а слугує лише одним з етапів її розв'язання.